

68ste vergadering

Dinsdag 5 april 2005

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Weisglas

Tegenwoordig zijn 141 leden, te weten:

Van Aartsen, Aasted Madsen-van Stiphout, Adelmund, Albayrak, Algra, Aptroot, Arib, Van As, Atsma, Azough, Van Baalen, Balemans, Van Beek, Blok, Blom, Van Bochove, Boelhouwer, Van Bommel, Bos, Van den Brink, Brinkel, Bruls, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming, Van Dijk, Van Dijken, Dijksma, Dijsselbloem, Dittrich, Dubbelboer, Duivesteijn, Duyvendak, Eerdmans, Van Egerschot, Eijnsink, Ferrier, Van Fessem, Fierens, Van Gent, Gerkens, Griffith, De Haan, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heemskerk, Van Heemst, Herben, Hermans, Hessels, Van Heteren, Van Hijum, Hirsi Ali, Hofstra, Ten Hoopen, Huizinga-Heringa, Jager, Joldersma, Jonker, Kant, Karimi, Koenders, Koomen, Koopmans, Kortenhorst, Koster Kaya, Kraneveldt, De Krom, Van der Laan, Lambrechts, Leerdam, Van Lith, Luchtenveld, Marijnissen, Mastwijk, Van Miltenburg, Mosterd, Nawijn, De Nerée tot Babberich, Noorman-den Uyl, Van Oerle-van der Horst, Omtzigt, Oplaat, Örgü, Ormel, De Pater-van der Meer, Rambocus, Rijpstra, Roefs, Rouvoet, Samsom, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spies, Van der Staaij, Sterk, Straub, Stuurman, Szabó, Tichelaar, Timmer, Tjon-A-Ten, Tonkens, Varela, Veenendaal, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verburg, Verdaas, Vergeer, Verhagen, Vietsch, Visser, Van der Vlies, Vos, Bibi de Vries, Jan de Vries, Klaas de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens,

Weekers, Weisglas, Wilders, Van Winsen, De Wit en Wolfsen,

en de heren Balkenende, minister-president, minister van Algemene Zaken, Donner, minister van Justitie, De Geus, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en mevrouw Verdonk, minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Kruijssen en Eski, wegens bezigheden elders;

Timmermans, wegens verblijf buitenslands;

Kalsbeek en Lazrak, wegens verblijf buitenslands, de gehele week;

Douma en Azough, wegens ziekte.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek u allen, te gaan staan. Dat verzoek richt ik ook aan onze gasten op de publieke tribune, voorzover die daartoe in staat zijn.

Waarde medeleden. Mijn ambtsvoorganger Anne Vondeling sprak op 4 oktober 1978 bij de herdenking door de Kamer van paus Johannes Paulus I. Nu, ruim 26 jaar later, staan wij stil bij het overlijden van diens opvolger, paus Johannes Paulus II, staatshoofd van Vaticaanstad.

Na een periode waarin zijn krachten langzaam en voor iedereen zichtbaar afnamen overleed paus Johannes Paulus II afgelopen

zaterdag 2 april op de leeftijd van 84 jaar.

Paus Johannes Paulus II werd geboren als Karolus Józefus Wojtyła op 18 mei 1920. Een Pool, de eerste niet-Italiaanse paus sinds 400 jaar. Gedurende 26 jaar bekleedde hij het hoogste ambt binnen de rooms-katholieke kerk. Hij verloochende zijn afkomst niet, noch het feit dat hij als jonge man onder het nazisme en het communisme had geleden. Wellicht heeft die achtergrond ertoe bijgedragen dat paus Johannes Paulus II niet alleen kerkelijk leider was, maar dat hij ook zeer grote invloed had op de wereldpolitiek. Tekenend daarvoor zijn de vele reacties van politici uit de hele wereld bij zijn overlijden. Hij zette zich onvermoeibaar in voor de vrede en hij heeft een grote bijdrage geleverd aan het einde van de Koude Oorlog en de val van het communisme.

Paus Johannes Paulus II was een authentiek en charismatisch leider en kritiek was hem zeker niet vreemd. Zijn opvatting over abortus en seksualiteit, en zijn verzet tegen het gebruik van de pil en condooms in de strijd tegen overbevolking en tegen aids, maar ook de positie van de vrouw in de kerk riepen verzet op.

Paus Johannes Paulus II maakte ook geschiedenis door zijn vele wereldreizen. Tijdens deze bezoeken bracht de paus miljoenen mensen op de been. Ook Nederland, dat hij als bisschop in 1947 al eerder had bezocht, werd in 1985 door de paus bezocht. Een bezoek dat niet onopgemerkt bleef. Niet alleen vanwege het wegblijven van heel veel mensen, maar ook vanwege de openlijke wijze waarop de verschillende stromingen in de Nederlandse kerkprovincie en daarbuiten werden geëtaleerd.

Voorzitter

Johannes Paulus II zal ook de wereldgeschiedenis ingaan als de paus die niet alleen een van de langst zittende pausen was, maar ook als de paus die wereldgodsdiensten bij elkaar bracht. Vooral zijn historische ontmoetingen met de joodse gemeenschap gaven hier blijk van. Hij verbeterde de verhouding tussen joden en katholieken, die zo grondig verstoord was na de holocaust. De openlijke erkenning van de andere wereldreligies was tevens een blijk van de afkeuring van paus Johannes Paulus II over godsdienst als oorlogskiem en van zijn onvermoeibare inzet voor de wereldvrede.

Moge hij rusten in vrede.

Ik geef het woord aan de minister-president.

Minister **Balkenende**: Mijnheer de voorzitter. Met groot respect herdenken wij Paus Johannes Paulus II, die meer dan een kwart eeuw het gezicht was van de rooms-katholieke kerk. Een kerk met een miljard gelovigen, verspreid over vrijwel de gehele wereld, rouwt om het verlies van een geliefd leidsman. Hij was een geestelijk leider die zeer velen wist te inspireren. Ook buiten katholieke kring is er grote waardering voor zijn onvermoeibare strijd voor vrede en rechtvaardigheid en voor zijn inspanningen om de dialoog tussen mensen met verschillende geloofsovertuigingen te versterken.

Johannes Paulus II was in 1978 de eerste niet-Italiaanse paus in meer dan vier en een halve eeuw. De band met zijn geboorteland Polen is altijd bijzonder sterk gebleven. Hij studeerde er tijdens de Tweede Wereldoorlog in het geheim voor priester. Hij was er aartsbisschop en kardinaal en na zijn verkiezing tot paus kwam hij er regelmatig terug. De paus heeft van heel dichtbij gezien en ervaren wat onvrijheid en onderdrukking betekenen. Hij steunde als kardinaal de Poolse anticommunistische beweging Solidariteit en juichte de vreedzame revolutie in Polen toe.

Als paus bleef hij zich uit volle overtuiging inzetten voor de democratie en voor verdraagzaamheid en vrede. Hij verkondigde zijn vredesboodschap over de gehele wereld, in volle stadions voor honderdduizenden mensen, maar ook in intieme gesprekken onder vier ogen met wereldleiders. "Wij mogen

nooit berusten in onrecht en armoede", hield hij de wereld voor en hij riep mensen op te doen wat in hun vermogen ligt. "Je kunt als mens het verschil maken" was een stelregel, waar hij zelf naar leefde en handelde.

Het aanhalen van de contacten met andere wereldgodsdiensten zag hij als een belangrijke opdracht. Johannes Paulus II zocht de dialoog met moslims en was de eerste paus die de synagoge van Rome bezocht. Wij herinneren ons zijn bezoek aan Jeruzalem in 2000, waar hij een briefje met een persoonlijk gebed tussen de stenen van de Klaagmuur schoof.

Geloof en daadkracht zijn voor paus Johannes Paulus II altijd twee kanten van dezelfde medaille geweest. Bidden en werken waren voor hem onlosmakelijk met elkaar verbonden. Vandaar zijn tomeloze inzet en zijn niet aflatende ijver. Daarvoor verdient hij ons respect, ook al vertolkte hij soms standpunten die hier in Nederland ook kritisch werden bejegend.

Spreken kon hij niet meer, toen hij enkele dagen voor zijn overlijden voor het laatst in het openbaar verscheen. Maar ook zonder woorden was duidelijk dat hij zich tot het einde toe verantwoordelijk bleef voelen voor de mensen die aan zijn zorgen waren toevertrouwd. Tot het laatst toe wilde hij een bron zijn van troost en bemoediging.

Paus Johannes Paulus II was een moedig en sociaal bewogen man, een strijder voor de menselijke waardigheid, die nieuwe bruggen heeft helpen slaan tussen verschillende culturen en religies. Laten we dankbaar zijn voor al het goede dat hij ons heeft nagelaten.

De **voorzitter**: Ik verzoek iedereen om enkele ogenblikken stilte in acht te nemen.

(De aanwezigen nemen staande enkele ogenblikken stilte in acht.)

De vergadering wordt van 14.12 uur tot 14.18 uur geschorst.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de

Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Ik deel aan de Kamer mee dat is gevraagd om het verslag van het algemeen overleg over het drugsbeleid en de verslavingszorg van de agenda van vandaag af te voeren. Verder heeft mevrouw Azough gevraagd om het verslag van het algemeen overleg over emancipatie en integratie van vrouwen en meisjes uit etnische minderheden van de agenda af te voeren omdat zij de Kamer ziek heeft verlaten.

Ik ga ervan uit dat de Kamer daarmee akkoord gaat. Dit betekent dat wij vroeger dan wij dachten kunnen beginnen met de behandeling van de Wet verplichte beroeps-pensioenregeling.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Sterk aan de minister van Justitie en de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie over **de explosieve radicalisering van extreem rechtse jongeren in Nederland en de massale vechtpartij tussen groepen jongeren in Venray na het ingooien van de ruiten van een moskee**.

□

Mevrouw **Sterk** (CDA): Mijnheer de voorzitter. Afgelopen zaterdag stond in de NRC een artikel met als kop "Extreem rechtse jongeren zorgwekkend snel radicaler". Deze ontwikkeling vormt een directe hinderpaal voor het vreedzaam samenleven. Het CDA vindt dan ook dat elke vorm van radicalisering actief moet worden bestreden. Mijn fractie wil daarom allereerst een aantal vragen stellen aan minister Donner.

In de NRC zegt het hoofd van de regionale inlichtingendienst in Utrecht dat het proces van radicalisering in zijn regio potentieel gevaarlijker is dan moslimterrorisme. Hij doelt daarbij op het extreem rechts radicalisme. Wat vindt de minister van deze uitspraak? Deelt hij die uitspraak?

Vindt de minister dat het niet meer om een incident gaat, maar dat er sprake is van structurele problemen van radicalisering met het risico dat wij in een spiraal van radicalisering terecht komen? Deelt de minister de